

#Heb/003

אחרי שהשמש שוקעת

טלי בן בסט:

סכלות וקמץנות, שוגג וחסא נתעב,
 מושלים בנשמותינו ולגוף אורבים;
 נזין את סורי נפשנו הטובים
 בזון הקבצנים בניס מזות רעב.

עקשים הם חטאינו, אך התרטה
 רפה: הודויים נקלו עד מאד.
 עולצים, נשוב בדרך השעים לצעור,
 כמו דמעתנו כל רכב קבר מתה.

שארל בודלר, "אל הקורא"¹

סדרת הציורים החדשה של שלי בן בסט, "אחרי שהשמש שוקעת", כוללת דיוקנאות איקוניים של גברים ונשים, המישירים מבט חצוף ומתגרה אל הצופה. זוהי אסופה הטרוגנית וססגונית שגיבוריה הם דמויות שוליים, פורעי חוק שמעדו ונדחקו לתחתית הסולם החברתי: זונות, נרקומנים, קוקסינלים, אנסים, גנבים ורוצחים. את הדיוקנאות ציירה בן בסט בעקבות התבוננות בתצלומי משטרה של עצורים החשודים בפשע (shots mug), אותם ליקטה ממאגרי מידע אינטרנטיים. הפעולה הציורית נעשתה כתגובה אינטואיטיבית ומיידית לחומר הארכיוני. פונקציות התיעוד והקטלוג של תצלומי המשטרה נותרת מחוץ לציוריה של בן בסט; תחת ידיה, דמויות טרנסקסואליות המאפרות איפור כבד ומצועצע וטרוריסטים מקועקעי גוף משילים מעליהם סממנים של חספוס, תוקפנות או ניכור, האופייניים כל כך לפורמט צילומי זה. נקודת המבט החומלת של בן בסט מייצרת דיוקנאות אקספרסיביים של דמויות מסתוריות, חזקות, מלאות תשוקה ורגש – דמויות תיאטרליות הנדמות כשאלות מתוך עלילת אופרה בגרוש של ברטולט ברכט וקורט וייל.

זונות, גנבים ופושעי מין מוצגים בציוריה של בן בסט כנשים ארוכות שיער בעלות מבט פתייני ונוגה, או כגברים חשופי חזה, ארוכי שיער ומזוקנים, בעלי מראה מיוסר – תיאורים המתכתבים עם תקדימים חזותיים מתוך תולדות האמנות, של דמויות מיתיות ודתיות כמו ונוס, מריה וישו. בן בסט משתמשת באיקונוגרפיה המוכרת על מנת לטרוף את הקלפים וליצור בלבול בין חוטא וקדוש, בין המפלצתי והאנושי, וכך מאפשרת לצופה לחוש הזדהות ואמפתיה במקום רתיעה ודחיה.

הדמויות מתוארות בציורים אינטימיים וקטני ממדים, שהצבעוניות שלהם נוטה למונוכרום שחור או אפור, עם נגיעות מינוריות של ורוד

ואדום. בכל ציור תופסת את מלוא הדיף דמות בודדה, המוצגת לעתים חזיתית ולעתים בפרופיל. הדיוקנאות הללו מזקקים רגע שברירי ופגיע, שבו נתפס אדם בקלקלתו; רגע של קלון וחוסר ודאות. התבוננות דקדקנית בדמות המצולמת – הפיזיונומיה, הבעת הפנים, המבט, זווית הטיית הראש, הג'סטות ושפת הגוף שלה – מניבה דיוקן ציורי אינדיווידואלי של אדם פרטיקולרי, שיש לו עבר והווה.

בניסיונה לחלץ מתוך רפרטואר של דימויים גרוטסקיים ומכוערים את היפה והמעודן, בן בסט מפגינה גישה רומנטית. היא מתרגמת תצלום ששפתו החזותית נמוכה ועממית לדימוי פואטי ועשיר, והדימוי העדין שיוצרות נזילות הצבע החופשיות עומד בסתירה לעולמן הפנימי של הדמויות, הסוער והאליים.

בסדרה "אחרי שהשמש שוקעת" ממשיכה בן בסט לבחון אופני ייצוג שונים בציורי דיוקן, נושא שהחלה לעסוק בו לפני כמה שנים. אך בניגוד לדיוקנאות מוקדמים יותר שלה, המציגים על פי רוב דמויות נשיות – ספק נערות מתבגרות בעלות נשיות מתפרצת, ספק נשים בשלות בעלות גוף נערי – המתמסרות בקלות ולוכדות את תשומת ליבו המיידית של הצופה, סדרת העבודות הנוכחית שומרת על סכימה מצומצמת: דיוקן איקוני של ראש וכתפיים. הפורמט אינו מזמין העלאת נרטיב אסוציאטיבי או ליניארי, אך על העבודות שורה אווירת המתח וההריכות שמאפיינת את הדמויות המפוקפקות המתוארות.

עבודתה של בן בסט בכללותה מסגירה התבוננות מבוקרת במסורת הציור המודרניסטי של המאה ה-20, החל בשפה הגרוטסקית של האקספרסיוניזם הגרמני וכלה בדמויות המעורערות ומלאות העוצמה של אדוורד מונק

(Munch). אך יותר מכל ניכרת בסדרה זו זיקתה של בן בסט לעבודותיה של מרלן דומא (Dumas). זו באה לידי ביטוי לא רק בבחירה לצייר בצבעי מים וגואש על נייר, בפלטה המונוכרומטית ובישירות חסרת הפשרות, אלא גם בעיסוק בדמות החריג ויוצא הדופן, המצוי בשולי החברה. כך למשל, ציירה דומא ב־1991 כ־35 דיוקנאות של מטופלים במוסד לחולי הנפש Het Hooghuyts, הנמצא באטן־לאור, הולנד.² בחירתה של בן בסט לעסוק בדמות החריג החברתי נובעת במידה רבה מהיקסמותה מיכולתו לשבור מוסכמות, לפרוץ גבולות ולערער על המציאות השגורה. היא מגלה משיכה לפוטנציאל האלימות והרוע המגולם בדמויות אלו, ולסכנת הנפילה לתהום המפעפעת בהן. דרך הצגת ה"אחר", הסוטה מדרך הישר, מתאפשר ניסוח מחודש של הנורמטיבי וה"נכון" בחברה. כך, הדיוקן הפסיכולוגי הסובייקטיבי והלא שיפוטי שבן בסט מציגה, המשקף את מאווייו ומצוקותיו של הפרט, הוא גם אלגורי – ומתרה בצופה לבחור את עמדתו.

¹ קטע מתוך שירו של שארל בודלר, "אל הקורא", משירי שארל בודלר, תרגום: דוד גלעדי (תל־אביב: עקד, 1989).

² לסדרת דיוקנאות זו, שכללה מספר דמויות של חיות, צירפה דומא גם שיר של המשורר ההולנדי יאן ארנדס (Arends). ר' Silvia Eiblmayr, "The Eyes of the Night Creatures: On the Non-Domesticated Gaze in the Pictures by Marlen Dumas," in Marlen Dumas: Models (Frankfurt am Main: Portikus, 1995), pp. 17-20.

1998	נולדה בישראל, מתגוררת ויוצרת בתל־אביב
מלכות פנינים, גלריה לימבוס, תל־אביב	
2000	לימודים 1983-1982
עבודות, המשכן לאמנויות הבמה, תל־אביב	מכון אבני לאמנות ועיצוב, תל־אביב
2001	1986-1983
משרד מס' 6, גלריה משרד בתל־אביב; בית קנר, הגלריה העירונית לאמנות, ראשון לציון	בית ספר לאמנות – המדרשה, מכללת בית ברל
1989-1987	
2003	1989-1987
מרחב מודולרי, מוזיאון הרצליה לאמנות עכשווית	שנקר, בית ספר גבוה להנדסה ועיצוב, רמת גן
2004	תערוכות יחיד 1996
פוקסיה, גלריית תיאטרון תמונע, תל־אביב	בגדיס, גלריה לימבוס, תל־אביב
2005	1997
Crispy, גלריה החדר, תל־אביב	תשעים־שישים־תשעים, במסגרת הפרויקט "10 במוסררה", גלריית המרכז לאמנות חזותית, ירושלים

רשמים: רישום בישראל עכשיו, ביאנלה לרישום, בית אנה טיכו, מוזיאון ישראל, ירושלים	לשלוף שפן מהכובע, הגלריה העירונית, רחובות; מרכז ההנצחה, טבעון לא לזוז, מצלמים: עיר בעין המצלמה, מוזיאון העיר חיפה
2002	
תערוכת אמני "טרמינל", הזירה הבינ- תחומית, ירושלים	2005
Home Sweet Home, מוזיאון לאמנות ישראלית, רמת גן	פנים-חוץ, מוזיאון אשדוד לאמנות – מרכז מונארט על גדות הירקון: נחל הירקון באמנות הישראלית, מוזיאון תל-אביב לאמנות רישום-תרשים, הגלריה לארכיטקטורה ולאמנות ניסויית בטכניון, חיפה
2006	
תערוכה לזכר מורל דרפּלר, מוסררה – בית ספר לצילום, מדיה ומוסיקה חדשה ע"ש נגר, ירושלים	מצבים משתנים, בית בנמל, קום איל פו, תל-אביב צללים וצלליות, מוזיאון ישראל, ירושלים
2003	
סיפורי בגדים, מוזיאון אשדוד לאמנות – מרכז מונארט	ניירת, גלריה החדר, תל-אביב הפרעות סדר, מוזיאון פתח-תקווה לאמנות
ב' זה בית, מסעדת ארניה, תל-אביב	שותפים, בית הגפן, חיפה
2004	
תערוכת הזוכים בפרסי משרד המדע, התרבות והספורט, מוזיאון חיפה לאמנות	2007
בחלומות, גלריה גרינדג, הרצליה	16 מתוק, מוזיאון בת ים לאמנות עכשווית יופיו של הריק, גלריה 39, תל-אביב

1998	הילד של הצלם, הסדנה החדשה לאמנות, רמת-אליהו גוף ללא מילים?, גלריית קמרה אובסקורה, תל-אביב נשים בעולם המציאות, גלריה לימבוס, תל-אביב	2007	בועות סבון, הגלריה ע"ש מורל דרפּלר, מוסררה – בית ספר לצילום, מדיה ומוסיקה חדשה ע"ש נגר, ירושלים
1999	1+1=3: פרט שלם פחות או יותר, גלריה המומחה, תל-אביב צמוד לגוף, הגלריה האוניברסיטאית, אוניברסיטת חיפה	2009	מרחבים אפורים, במסגרת "5 אמניות: עולמות מופלאים", מוזיאון תל-אביב לאמנות נוף עם ציפורים, הצבת קבע בחלל מלון Art+, תל-אביב
2000	חיים בשניים, היכל התרבות, ראשון לציון עבודות בעקבות אינטימדיאנס: טלי בן בסט, רעות פרסטר, גלריית תיאטרון תמונע, תל-אביב	2011	ממבה שחורה (תערוכה משותפת עם רותי הלביץ-כהן), גלריה ג'ולי מ., תל-אביב
2001	ארבע x ארבע, מוזיאון אשדוד לאמנות – מרכז מונארט; מוזיאון ערד אמניות משרד B-T-שירט, גלריה משרד בתל-אביב	2012	אחרי שהשמש שוקעת, גלריה ג'ולי מ., תל-אביב
2001	תערוכות קבוצתיות נבחרות		
1996	פרויקט מס' 3: תחנה בתנועה, קניון התחנה המרכזית החדשה, תל-אביב		

סוף העולם 2012, גלריה מיוחס,
תל-אביב
Not for Sale, מרכז ההנצחה, טבעון

פרסים
2002
פרס רכישה, משרד המדע, התרבות
והספורט

2003
פרס עידוד היצירה, משרד המדע,
התרבות והספורט

רשמים III, ביאנלה לרישום, בית
האמנים, ירושלים

2008
התרוקנות: עבודות מאוסף דורון סבג,
מוזיאון תל-אביב לאמנות
שקיעה, גלריה החדר, תל-אביב
יריד אמנות Preview Berlin, ברלין

2009
היסטוריה של אלימות, מוזיאון חיפה
לאמנות

2010
יריד אמנות צבע טרי, נמל יפו,
תל-אביב

2011
מקומות מסומנים, הגלריה הפתוחה,
קריית האוניברסיטה הפתוחה, רעננה
איך בגללך אני למטה למעלה,
גלריה 121, תל-אביב

2012
היבטים בשחור, סדנת ההדפס ירושלים,
ירושלים
מסיבת סיום, גלריה החדר, תל-אביב

#P/001

#P/002

#P/003

#P/004

#P/005

#P/006

#P/007

#P/008

#P/009

#P/010

#P/011

#P/012

#P/013

#P/014

#P/015

#Heb/014

#E/001

#P/002

#E/003

#E/004

#P/005

#P/006

#P/007

#P/008

#E/009

#E/010

#P/011

#P/012

#P/013

#P/014

#P/015

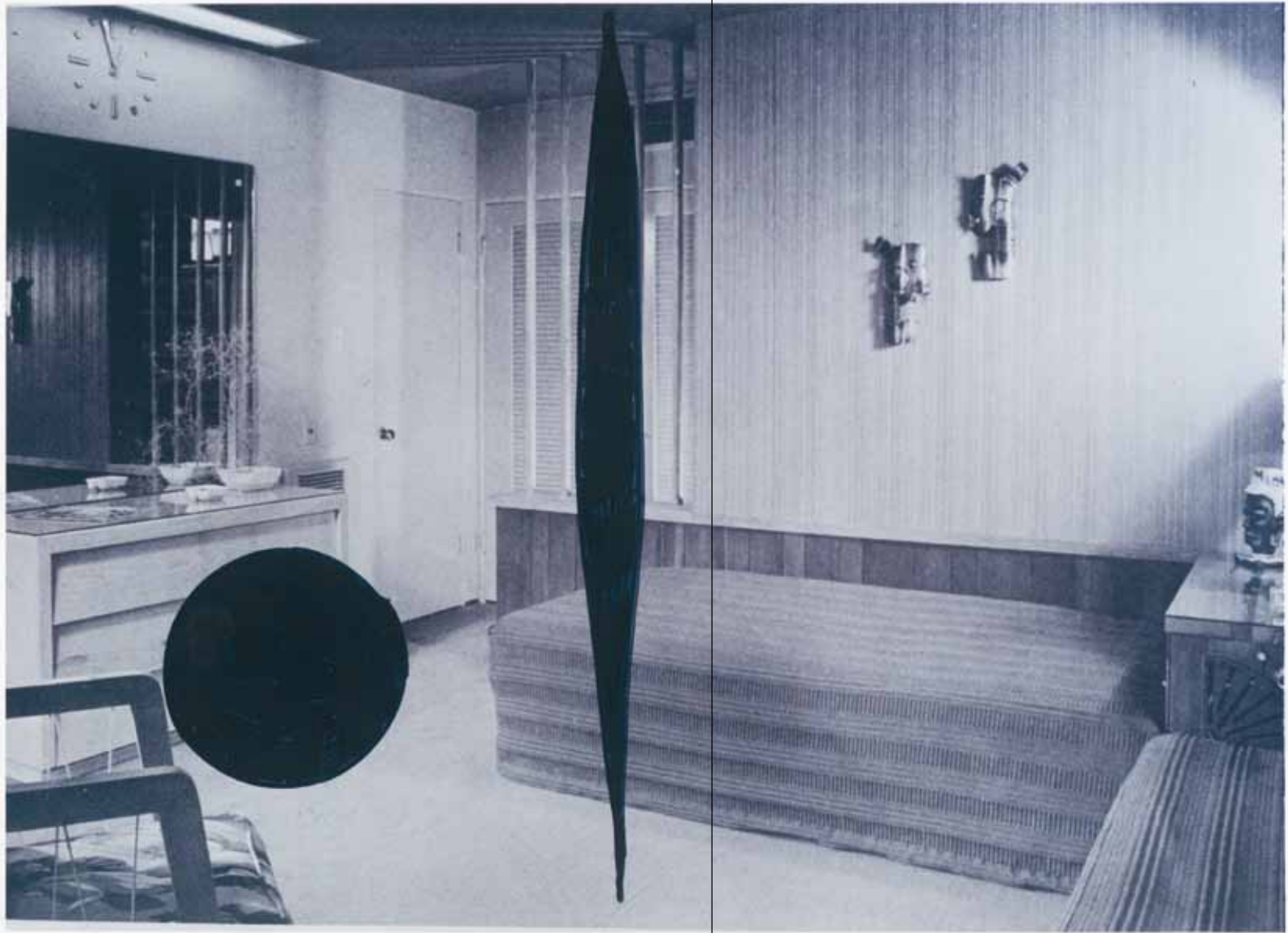

הסדרה "חדרים" (2003–2012) היא סדרת תצלומים מטופלים, שנראים בהם חדרי בתי מלון משנות ה-60 וה-70, אותם צילמה בן בסט מתוך ספרות מקצועית העוסקת באדריכלות בתי מלון. על גבי תצלומים של חללים ריקים מאדם, היא רושמת בטוש שחור או כסוף צורות גיאומטריות בסיסיות ויוצרת קומפוזיציה צורנית חדשה. מול הפעולה המכאנית של שכפול התצלומים מציבה בן בסט את פעולת הרישום, שמשתנה מתצלום אחד למשנהו; באינטראקציה בין החלל הדו־ממדי לבין הקו הייצרי, נוצרת חוויה של אינטימיות. באמצעות הצורות הגיאומטריות, בן בסט מכסה ומגלה חלקים שונים מפני השטח של הדימוי המצולם – וב"הכתימה" אותו היא מערערת על ערכי היופי והאסתטיקה שעל פיהם עוצבו חללים אלו, ובתוך כך גם על ערכי החברה הבורגנית שהאסתטיקה הזו מגלמת. הדימוי הנקי של חדר מלון נעים, אינטימי וחמים נפגם, ומתלווה אליו תחושה של סכנה, או רמז לדרמה שעלולה להתרחש בין קירותיו בכל רגע נתון.

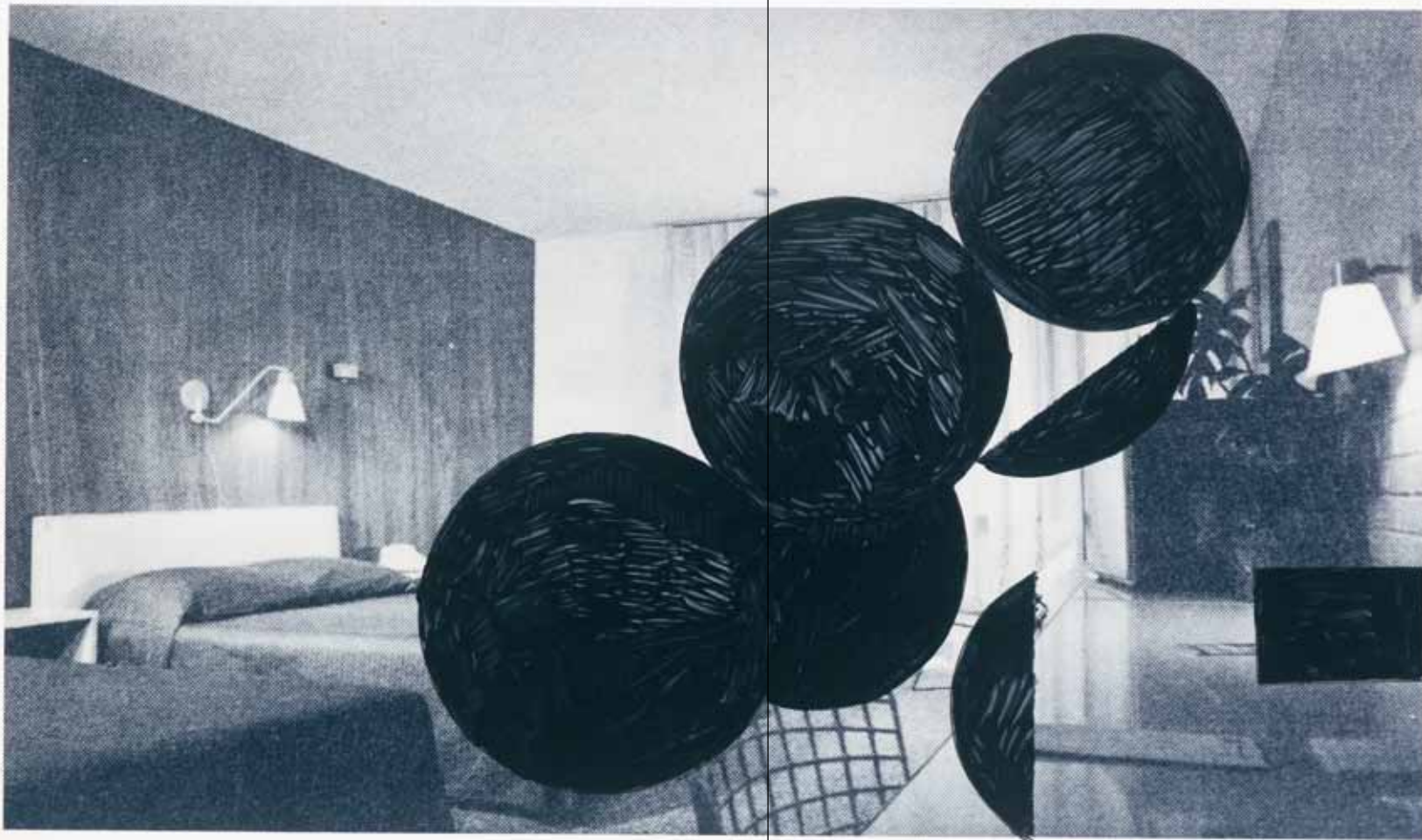
#Room/001

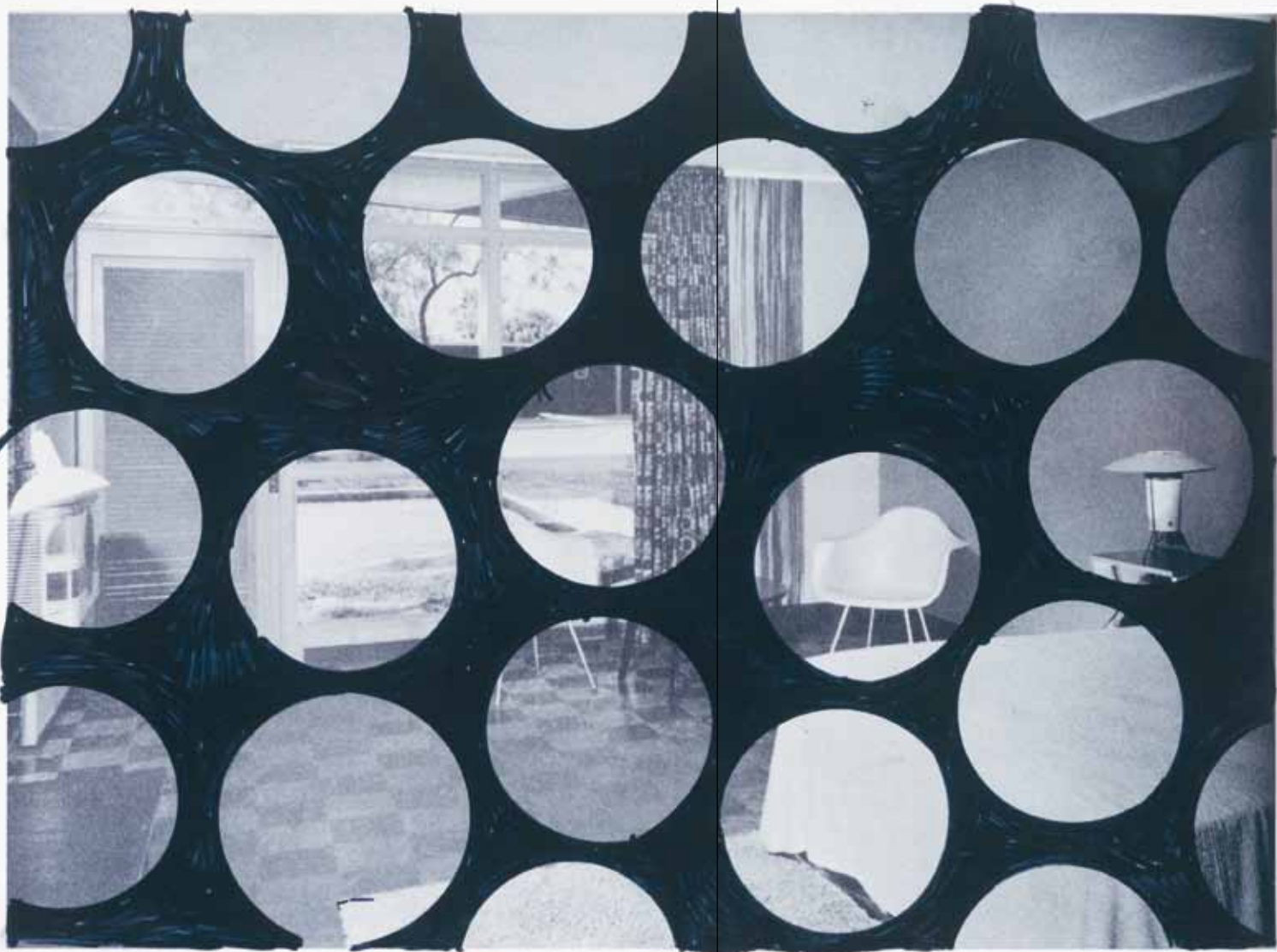
#Room/002

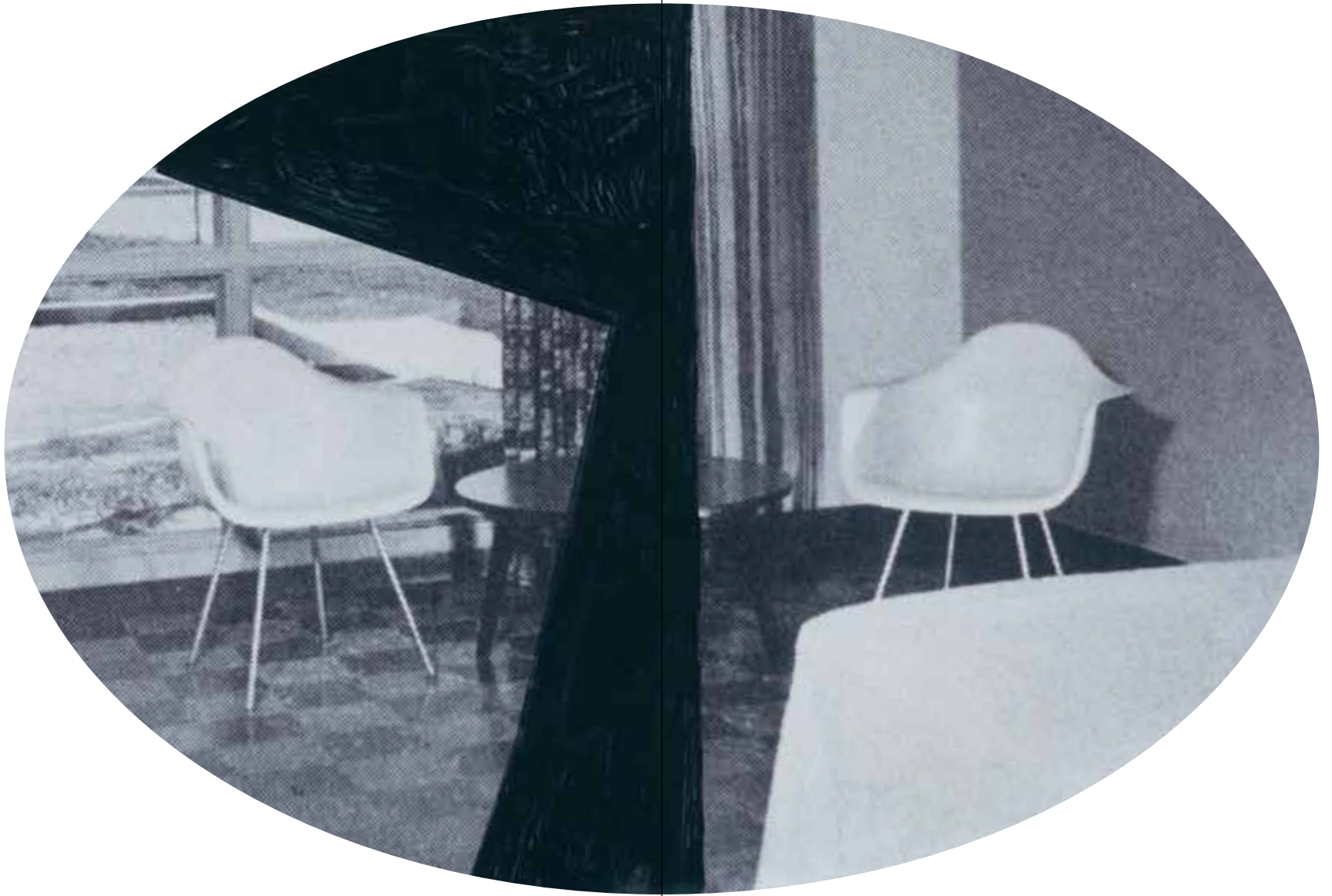
#Room/003

#Room/004

#Room/005

#Room/006

#Room/007

